

İkinci Baskı tarihi : 20. 3. 1969.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

Sayı : 2

Eylül 949

Sene : 1

HALK EDEBİYATI :

Bektaşî Şâirleri

Yazan : M. Halit BAYRI

Bektaşî Şâirlerinden bir çoğunun mahsullerini derleyerek büyük bir eser vücuda getirmiş, bu suretle Hacı Bektaş müessesesine kalemlerile hizmet edenleri ve bunların bazı manzumelerini tanıtmış olan merhum Sadettin Nüzhet Ergun, araştırmaları sırasında herhalde rastlayamamış olacak ki, bir kısım Bektaşî şâirlerini kitabın dışında bırakmıştır. Mesâisini saygı ile anmak zorunda olduğumuz rahmetli arkadaşımızı tenkid için vesile telâkki edilmesine imkân olmamakla beraber, bu noksan tasavvufî şiirimizle ve halk edebiyatımızla meşgul olanlarca tamamlanmağa değer mahiyettedir. Bu cihetle Sadettin Nüzhet Ergun'un eserinde yer bulamayan ve şiirleri tarafımızdan tesbit edilen Bektaşî şâirleri üzerine burada dikkatî çekmek, böylece tasavvufî halk edebiyatımızın tarihine yeni birkaç isim eklemek istiyoruz :

— I —

VEHBI

On dokuzuncu asırda yaşadığını tahmin ettiğimiz Vehbi'nin hayatına dair hiç bilgimiz yoktur. Yalnız bir şiirinden asıl adının "İbrahim" olduğunu öğrendiğimiz bu şâirin, hususî kütüphanemizdeki yazma bir dergide beş manzumesi kayıtlıdır. Bu manzumelerin birinde, her Bektaşî gibi namazla, oruçla, hac ve zekât ile iş bitmiyeceğini, kâmil bir mürşide bağlanarak hem bugünü, hem de yarını ihmal etmemek gerektiğini, Bektaşî tarikatine girmekle insanın yeniden doğmuş ve ikinci defa İslâma gelmiş olacağını söyleyen Vehbi'nin :

Vehbi'ye gel talib olma havayi
Dilersen bulasın sen de Hudayi
Hak ile hak eder şâhü gedayi

Demesine bakılacak olursa, irşâda kabiliyetli gördüklerini yanına çağırarak ve onları da dervişleri arasına almak maksadına dört elle sarılmış bir Bektaşî Şeyhi olduğuna hükmetmek lâzım gelir.

Vehbi'nin manzumelerinde hâkim olan unsur, bir san'at adamının ruh humması değil, münhasıran basit bir

mürşidin duygularıdır. Bize göre, onlardan akseden ışıktaki kalbi derinleştiren, genişleten, serinleten, neş'elendiren bir kuvvetten ziyade, korkutan, durgunlaştıran, sindiren bir hava vardır. Kim ne derse desin, Vehbi'nin şiirindeki ses, bir rüyanın güzelliğine ulaştıran musikiden uzak, kırık, hasta, sislendirici bir iniltiye, bir hıçkırığa daha yakındır. Bektaşî edebiyatının eski mahsullerinde sık sık rastlanan o pervasız atılış, o hayran edici cesaret, Vehbi'nin eserlerinde izi bile bulunmayan unutulmuş hayallerdir. Bu sebeple Bektaşî şâirleri arasında Vehbi'ye ayrılacak yer, biraz kenarda kalan mütevazi bir köşeden ibarettir. Şâirin bizde bulunan şiirlerini naklediyoruz :

I

Ben ol zatı hakkı bildim bendedir
Himmeti pirimden alaldanberi
Şâhımın inayet gözü candadır
Güruhu Naciyi bulaldanberi

Zulmette Hızr ile hayatı içtim
Kırk makama erdim dört kapı açtım
Münkir münafıkı mü'mini seçtim
Tevellâ teberrâ bileldenberi

Zatı hak bulunmaz deme kandedir
Gözlülere ıyan köre perdedir
Sümme Veğhulâhı gördüm bendedir
Men aref sırrına ereldenberi.

Rehberim Muhammed müřşidim Ali
Şâh Hasan Hüseynedemiřiz beli
Güderiz mezhebi Caferi yolu
On iki imama uyaldanberi
Gel ey zahid inkâr itme bu cem'e
Cihanı hoş gör ki iresin deme
Velekad kerremnâ Beni Âdeme
Hak Kur'an içinde diyeldenberi.
Muhabbet her kande Muhammed anda
Lillâhi Fillâhi seviř cihanda
Hak zâtile mevcut her kalbde canda
Mümin ferasetle göreldenberi.

Hacı Bektaş Veli mü'min siracı
Münkire tufandır kâfire acı
Bulmuşım dermanı gönlüm ilâcı
Şâh Abdal Musayı seveldenberi

Seyyid Ali Sultan erenler hâsı
Hânedanlar şâhı ol nur daneşi
Dürrü yâkut buldum olmaz bahası
Eřiğine yüzüm süreldenberi
İsmim İbrahmdir mahlasım Vehbi
Derunumda olan değildir kisbi
Cezbei rahmanda bulmuşım lübbü
Saadet tâcını giyeldenberi.

II

Savmü salât ile iş bitmez zahid
Haccü zekât ile bulunmaz hamid
Melekler Âdeme oldular sâcid
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Mürşidi kâmile gel eyle ikrar
Bugünü yarına eyleme ihmal
Muhammed Aliye eyleme inkâr
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid

İkinci İslâma gelin der Resûl
Edeb erkân anda hem dahi usul
İki kerre doğan bulur ol vüsul
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Hâli kıl kalbini hubbı sevadan
Hak tecelli kıla cümle esmadan
Ârif isen anla bu muammadan
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Bu kelâmı dedi Habibürrahman
Âdemin vechinde nuru hak ıyan
Men lâ feşehyü şeytan
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Melekût ceberût keşfolur lâhût
Zerreçe görünmez gözüne nâsut
Her kim ki mücahid olur müşahid
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Vehbiye gel talib olma hevayı
Dilersen bulasın sen de Hudayı
Hak ile hak ider şâhü gedayı
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

III

Gevheri yektâdır bizim sözüümüz
Ali Muhammeddir sırrü özüümüz
Hasan Hüseyindir gözü nurumuz
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

İmanlar hâsıdır Zeynülâbidin
Muhammed Bakırdır gönlüm içre din
Mezhebim Câferi Sadıkdır bilin
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

Musii Kâzımın hakikat şanı
Ali Musâ Rıza mürüvvet kânı
Taki ba Nakidir merhamet kânı
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

Hasanülaskâri güruhu Naci
Dertli mü'min anda bulur ilâcı
Muhammed Mehdidir canlar sertaci
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

On dört masumların yüzü hürmeti
On iki imamın izzü sıfati
Vehbi âciz sizden ister himmeti
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

IV

Dilimde gönlümde Muhammed Ali
İkrar verdim ezel demiřim beli
Eser canda aşku muhabbet yeli
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Muhammed Alidir Ali Muhammed
Âşıkı sadıklar bulur keramet
Sen de hizmet eyle alagör himmet
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Bir kılı kırk yardı Murtaza Ali
Kılıncıtan keskince şâhımın yolu
Akar daim dinmez geçmişimin seli
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Yâdigârı hânedan Zeynülabidin
Lânet İbnî Süfyan Mervânî Yezidin
Muhammed Bakırdan dersim okudum
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Nebiler veliler cümle Câferî
Rehber Muhammeddir mürşid Hayderî
Musî Kâzımdır gerçek enveri
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

İmam Ali Rıza virdü zebânım
Muhammed Takidir canda mihmanım
İmam Ali Naki derde dermanım
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Hasenülaskerin askeri oldum
Muhammed Mehdiye sığındım durdum
Horasan pirlilerine yüzümü sürdüm
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Hü diyelim gerçeklerin demine
Doğrulalım hak erenler yoluna
Gâfil olma Vehbi yalvar şâhına
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

V

Ey gönül gel habi gafletten uyan
Muhammed Alinin oğlu geliyor.
Talib ol sıdkile ol hakka dayan
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Horasandan gelir bil doksan bin er
Sancaklar kara belleri kemer
Zülfikâr serinde sırrında Hayder
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Sabiler beşikte çağırır Mehdi
Güruhu Nacinin artmakta derdi
Münkir münafıkda fiiller azdı
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Mağrıptan Maşrika duyuldu sesi
Aşık olanların artar hevesi
Eser bu cihanda Şâhın nefesi
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Üç yüz bin melâik imdadı gelür
Kâfir Beni Efser kasrı yıkılür
Kızıl elmaya hem ordu kurulur
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Yetiş imdadıma ey sahib zaman
Münkir münafıktan aman elâman
Bu demimde eyle derdime derman
Muhammed Alinin oğlu geliyor

Mağrıptan Maşrika atılür topı
Nuru iman rahmet açılür kapı
Tecelli teselli aşika tapı
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Meded Hayder dedim sığındım sana
Ârifi Billâhım gevheri Tana
İki bin beş yüz altmış beşteki kana
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Yetmiş üç fırkadır başda derilür
Yetmiş iki gider birisi kalur
On iki imamın demi sürülür
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Çâr etrafta kalür güruhu Naci
Açılır sofrası yanar sıracı
Dertli mü'min ol dem bulur ilâcı
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Cehalet mahvolur irfan tanılür
Âdemde hakikat ilmi okunur
Şaraben tahurdan ol dem kanlıur
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Dini Muhammeddir piri Hayderî
Mezhebler nesholur kalur Câferî
Zeminü Âsuman arşın enveri
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Arşda hutbe okur Mehdi gelince
Mü'minü müslim gezer koğar ardınca
Niyazı müstecab dua kılınca
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Zâhir bâtın olur bâtın da zâhir
Firkai Nâciden çok olur şâir
Ehli İman oldum tayyibü tâhir
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Hak nasib eylese yüzünü görsem
Ayağı tozuna yüzümü sürsem
Gam değildir Vehbi ol dem göçersem
Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Mehmed Halid BAYRI